

Stockholms
stad

Riktlinjer för förmedling av särskilda boenden enligt SoL och LSS inklusive socialpsykiatriska stödboenden

Antagna av kommunfullmäktige XXXX-XX-XX

Riktlinjer

Förmedling av särskilda boenden inom SoL och
LSS inklusive socialpsykiatriska stödboenden

Dnr: SOF 2025/878

Utgivare: Socialförvaltningen

Kontaktperson: Emelie Lif och Paulina Slazak

Innehåll

1.	Inledning	3
2.	Riktlinjernas syfte och tillämpning	3
3.	Ansvarsfördelning inom staden	3
3.1	Socialnämndens ansvar	3
3.2	Stadsdelsnämndernas ansvar	4
3.3	Område hälso- och sjukvård Fel! Bokmärket är inte definierat.	
4.	Lagstiftning.....	4
5.	Målgrupper.....	4
5.1	Målgruppen inom socialpsykiatri.....	4
5.2	Målgruppen inom funktionsnedsättning	5
6.	Valfrihetssystem	5
6.1	Handläggarens ansvar för att främja delaktighet och inflytande.....	5
7.	Handläggningsprocessen	6
8.	Ickevalsalternativ	6
9.	Allmänt om intresselistan	6
10.	Ej verkställda beslut	7
11.	LSS	8
11.1	Placering i kö.....	8
11.2	Matchning.....	9
11.3	Erbjudande (vid ja/nej).....	9
11.4	Personer som vill byta boende inom valfrihetssystemet.....	10
12.	SoL	10
12.1	Att registrera den enskilde på intresseanmälan.....	10
12.2	Placering i kö utan ansökan.....	10
12.3	Erbjudande utifrån kötid	11
12.4	Erbjudande om plats	11
12.5	Att svara på erbjudandet.....	11
12.6	Personer som vill byta boende inom valfrihetssystemet.....	12

1. Inledning

Kommunfullmäktige i Stockholms stad har beslutat att utfärda riktlinjer för nämndernas verksamhet. Stockholms stads riktlinjer är bindande för handläggning och dokumentation av ärenden vid stadsdelsnämnderna och socialnämnden. Dessa riktlinjer reglerar avgränsat den centrala förmedlingsprocessen av platser i bostad med särskilt stöd enligt SoL och bostad med särskild service enligt LSS samt socialpsykiatriska stödboenden. Vidare benämns boendeformerna bostad med särskilt stöd enligt SoL och bostad med särskild service enligt LSS som särskilt boende.

Dessa riktlinjer syftar till att tydliggöra förmedlingsprocessen samt säkerställa rättssäkerhet och likabehandling. Riktlinjerna reglerar även ansvarsfördelningen mellan socialnämnden och stadsdelsnämnderna.

Kommunala riktlinjer är underordnade lagstiftning och föreskrifter. Ny lagstiftning och rättsliga utslag måste fortlöpande beaktas. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd är utöver lagstiftningen styrande och vägledande för arbetet.

2. Riktlinjernas syfte och tillämpning

Dessa riktlinjer reglerar förmedlingsprocessen av platser inom särskilda boenden och stödboenden. Riktlinjerna är ett stöd för myndighetsutövande personal inom verksamhetsområdena funktionsnedsättning och socialpsykiatri, privata och kommunala utförare av boendeinsatser enligt SoL och LSS inom stadens valfrihetssystem samt socialförvaltningens förmedling.

Syftet med riktlinjerna är att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i staden när det gäller förmedling av platser för dessa boendeformer. Syftet med riktlinjerna är även att klargöra ansvarsfördelning mellan den centrala förmedlingen hos socialförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna.

Riktlinjerna ska ge stöd och vägledning i det praktiska arbetet.

3. Ansvarsfördelning inom staden

3.1 Socialnämndens ansvar

Bedömnings- och förmedlingsgruppen inom socialförvaltningen administrerar förmedlingen av boenden som drivs i egen regi, entreprenad eller som upphandlats enligt lagen om valfrihetssystem. Utredare som arbetar i Bedömnings- och förmedlingsgruppen ansvarar för intresselistan avseende bostad med särskilt stöd SoL

och LSS samt stödboende. I samband med varje tertialrapport skickar ansvarig utredare i bedömnings- och förmedlingsgruppen ut intresselistor till varje stadsdelsförvaltnings beställarchef. Syftet med det är att påminna stadsdelsförvaltningarna om att hålla intresselistan uppdaterad.

Enheten för central placering på socialförvaltningen har på delegation från stadsdelsnämnderna ansvar för processen kring inköp av boendeplatser för individuella avtal inom LSS.

3.2 Stadsdelsnämndernas ansvar

För Stockholms stad gäller att stadsdelsnämnderna och socialnämndens Område hemlöshet har ansvar för de verksamheter som rör enskilda inom individ- och familjeomsorg, stöd till personer med funktionsnedsättning och äldreomsorg. Samlingsbegrepp för dessa verksamheter är socialtjänst. Stadsdelsnämnderna beslutar om sin egen delegationsordning och nivåerna för hur besluten är delegerade kan variera. Det är därför nödvändigt att handläggare och chefer noggrant kontrollerar i den egna delegationsordningen vem som har rätt att fatta vilka beslut.

4. Lagstiftning

Dessa riktlinjer reglerar den centrala förmedlingsprocessen för platser inom bostad med särskilt stöd enligt SoL, socialpsykiatriska stödboenden samt särskilt boende enligt LSS.

Stockholms stad har, för insatsen särskilt boende för vuxna enligt LSS och Sol samt stödboenden enligt SoL, ett valfrihetssystem enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem (LOV). Se mer under *6. Valfrihetssystem*.

5. Målgrupper

5.1 Målgruppen inom socialpsykiatri

Målgruppen för dessa riktlinjer är personer mellan 20-64 år som har en psykisk funktionsnedsättning och/eller psykiska funktionshinder som föranleder behov av placering på bostad med särskilt stöd enligt SoL eller inom socialpsykiatriska stödboenden.

När den enskilde fyller 65 år förs ärendet över för vidare handläggning hos äldreomsorgen.

För mer information om socialpsykiatrins målgrupp, se *Riktlinjer för handläggning av ärenden inom socialpsykiatri*.

5.2 Målgruppen inom funktionsnedsättning

Målgruppen för dessa riktlinjer är personer som tillhör någon av personkretsarna enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)¹ och som har behov av särskilt boende enligt LSS.

För mer information om målgruppen inom funktionsnedsättning, se *Riktlinjer för handläggning av insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning*.

6. Valfrihetssystem

I Stockholms stad råder valfrihet enligt lagen om valfrihetssystem (för särskilda boenden inom SoL och LSS samt socialpsykiatriska stödboenden).

Genom stadens valfrihetssystem erbjuds personer inom socialpsykiatrins målgrupp och personer inom målgruppen funktionsnedsättning i Stockholms stad möjlighet att själva välja utförare eller stadsdelsområde den enskilde vill bo i.

6.1 Handläggarens ansvar för att främja delaktighet och inflytande

Inom socialtjänstens myndighetsutövning är delaktighet en grundläggande princip. Handläggaren har ett ansvar att säkerställa att den enskilde är delaktig genom hela processen – från behovsbedömning till uppföljning.

Det är avgörande att den enskilde får det stöd som krävs för att kunna göra ett välgrundat och självständigt val av utförare, utan påverkan från handläggaren. Om den enskilde uttrycker missnöje med insatsen eller utföraren ska handläggaren upplysa om möjligheten att byta utförare och, när det är motiverat, initiera en omprövning av beslutet om insats.

Handläggaren ska vara behjälplig med information om vilka utförare den enskilde kan välja mellan. Handläggaren måste dock förhålla sig konkurrensneutral i förhållande till de leverantörer som finns i valfrihetssystemet, inklusive egenregiverksamheterna. Samtidigt ska handläggaren uppmuntra och stödja den enskilde att göra ett aktivt val som kan tillgodose de behov som den enskilde har. Handläggaren behöver därför utgå från den enskildes

¹ Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

livssituation, önskemål och behov av stöd samt ta reda på vad den enskilde värdesätter och utifrån detta ge information om tänkbara utförare som kan intressera den enskilde. Informationen ska vara så utförlig att det är möjligt för den enskilde att göra sitt val.

Informationen ska vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig. Om möjligt ska flera alternativ kunna presenteras för den enskilde.

Målet är att alla ska ges möjlighet att göra ett aktivt val av utförare.

Genom att vara lyhörd och ge kontinuerligt stöd kan handläggaren säkerställa att den enskildes behov tillgodoses och att självbestämmandet respekteras under hela processen.

7. Handläggningsprocessen

Handläggningsprocessen följer samma struktur som i övriga ärenden enligt SoL och LSS och omfattar ansökan, utredning och beslut. Ansökan kan göras muntligt eller skriftligt av den enskilde själv eller via ställföreträdare. Socialtjänsten ansvarar för att den dokumenteras, är komplett och att den enskilde informeras om sina rättigheter.

För mer information om vad som är viktigt att förhålla sig till inom respektive verksamhetsområde, se *Riktlinjer för handläggning av ärenden inom socialpsykiatri* respektive *Riktlinjer för handläggning av insatser enligt LSS och bistånd enligt SoL till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning*.

Ytterligare information om handläggningsprocessen inkluderas inte i dessa riktlinjer.

8. Ickevalsalternativ

Ett ickevalsalternativ är en del av valfrihetssystemet och används i de fall den enskilde inte aktivt väljer en utförare. Det säkerställer att även de som inte gör ett eget val får tillgång till de insatser de har rätt till

Ickevalsalternativet regleras i förfrågningsunderlag och uppdragsbeskrivningar för respektive insats. Den enskilde har rätt att välja och byta utförare senare i processen, även om ickevalsalternativet använts inledningsvis.

9. Allmänt om intresselistan

Intresselistan för boenden inom valfrihetssystemet administreras i stadens verksamhetssystem, Paraplysystemet.

Det finns ingen begränsning för hur många personer som kan göra intresseanmälan till ett och samma boende. För att kunna göra en intresseanmälan till boenden som ingår i valfrihetssystemet ska den enskilde vara aktuell för insatser inom de socialpsykiatriska enheterna eller hos enheterna för funktionsnedsättning hos stadsdelsnämnderna.

Den enskilde ska vara informerad om att han/hon har en registrerad intresseanmälan. Intresseanmälan ska upprättas i samråd med den enskilde/företrädare och spegla den enskildes önskemål.

Handläggaren ska också informera den enskilde om valfrihetssystemet och intresseanmälan till särskilt boende och stödboenden. Exempel på sådan information är hur förmedling av lediga platser sker, att den enskilde kan erbjudas alternativ till önskat boende, regler för svarstid respektive inflyttningstid, vad som händer om den enskilde tackar nej till erbjudande om plats etc.

Den enskilde har alltid möjlighet att byta val till ett annat boende/område i efterhand. Handläggaren tar då bort den enskilde från tidigare val och registrerar nytt val. Vid byte av boende/område behåller den enskilde sin kötid

Alla lediga platser på boenden inom stadens valfrihetssystem ska anmälas till Enheten för bedömning och byggnation på socialförvaltningen. Det är inte tillåtet för någon utförare som ingår i valfrihetssystemet att förmedla platser internt eller vid sidan av den centrala förmedlingsprocessen.

Om en person avslutas eller avlider behöver handläggaren ta bort denne från intresselistan, då detta inte görs automatiskt. Handläggare behöver även informera Bedömnings- och förmedlingsgruppen på socialförvaltningen om att personen tagits bort från intresselistan.

10. Ej verkställda beslut

Kommunen ska enligt socialtjänstlagen (SoL) och lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) och till kommunens revisorer rapportera alla gynnande beslut enligt 11 kap. 1 § SoL och 9 § LSS som inte har verkställts inom tre månader från dagen för beslutet. Rapporteringsskyldigheten omfattar även gynnande beslut som inte har verkställts på nytt inom tre månader från den dag verkställigheten avbrutits.

I Stockholms stad ansvarar varje stadsdelsnämnd för denna rapportering som görs varje kvartal enligt IVO:s anvisningar.

Därutöver ska socialnämnden lämna en statistikrapport till kommunfullmäktige i Stockholms stad över antalet ej verkställda gynnande beslut enligt ovan. Detta sker genom att socialförvaltningen varje kvartal sammanställer uppgifterna från stadsdelsnämnderna samt socialförvaltningens Område hemlöshet. Syftet med rapporteringen är att stärka rättssäkerheten för personer som beviljats insatser och att förbättra förutsättningarna för en intern och extern uppföljning av beslutade insatser.

Om en stadsdelsförvaltning riskerar vite med anledning av ej verkställda beslut inom socialpsykiatriska boenden enligt SoL, ska ansvarig chef utan dröjsmål kontakta socialförvaltningens bedömning- och förmedlingsgrupp. Risk för vite föranleder skäl till förtur i kön. Att beviljas förtur i kön förutsätter dock att det finns platser tillgängliga att förmedla inom aktuell boendeform.

Om det finns risk för vite i ärenden som rör särskilt boende enligt LSS ska handläggaren justera intresseanmälan till prioritet *Sanktionsavgift*. Detta gör det möjligt för förmedlarna att ge ärendet företräde, under förutsättning att ett lämpligt boende finns att erbjuda.

11. LSS

11.1 Placering i kö

När den enskilde har fått ett beslut om särskilt boende enligt 9 § 9 LSS lägger handläggare in en intresseanmälan i sociala system för bostad med särskild service. En handläggare kan även lägga till en intresseanmälan för enskilda som handläggaren har kännedom att denne kommer ha behov av boende, det kan exempelvis handla om ett barn som bor på särskilt boende enligt 9 § 8 LSS och som vid 21 års ålder kommer behöva byta boende till ett för vuxna enligt 9 § 9 LSS.

I intresselistan fyller handläggaren *beslutsdatum* om särskilt boende enligt 9 § 9 LSS när detta finns, *personkretstillhörighet*, den enskildes *nuvarande boendesituation*, om det handlar om *önskemål* om byte eller parboende, om den enskilde har önskemål om boende i *specifik stadsdel*, när *insatsen önskas* (mindre än 6 månader, 6 månader till två år, två till tre år eller senare än 3 år) samt om den enskilde *har särskilda och omfattande behov*.

Om den enskilde kan tänka sig fler områden än de som har angetts som första och andrahandsval så registrerar handläggaren det i rutan *övriga önskemål* i sociala system.

Om det finns något område eller boende som den enskilde inte kan tänka sig så registreras även det i rutan *övriga önskemål*. Det är

mycket viktigt att informationen i rutan *övriga önskemål* hålls uppdaterad av handläggaren.

11.2 Matchning

Inom funktionsnedsättning sker matchning mot den enskildes önskemål, behov samt hur väl boendet passar den enskilde. När en ledig lägenhet inkommer till förmedling inom LSS, sker matchning utifrån tre parametrar;

1. stadens prioriteringsordning,
2. matchning med boendets målgrupp samt
3. hur länge den enskilde haft beslut om boende.

Staden prioriterar ärenden i en bestämd ordning. Först hanteras akuta behov, följt av beslut som innebär sanktionsavgift. Därefter beaktas ärenden som kräver kvalificerat bemötande eller särskild kompetens samt domstolsbeslut. Efter dessa kommer önskemål om att flytta till en fullvärdig bostad från en äldre boendemodell, följt av andra personliga skäl till flytt. Slutligen behandlas övriga behov.

När utredare vid bedömning- och förmedlingsgruppen hittar en match skickas en förfrågan till handläggare med information om lägenhet för att stämma av att erbjudandet är aktuellt. Erbjudande skickas därefter ut till den enskilde samt eventuell ställföreträdare som därefter har 10 dagar på sig att svara på erbjudandet. Stadsdelsnämnden får ta del av erbjudandet för att kunna stödja den enskilde. En information skickas även till aktuell utförare så att de kan ta emot den enskilde vid eventuellt studiebesök och frågor.

Om den enskilde inte fått erbjudande inom 6 månader eller om den enskilde har mycket specifikt anpassat stödbehov som inte kan tillgodoses inom stadens upphandlade boenden ska plats utanför LOV erbjudas. När det kommer till en placering utanför LOV skickas förfrågan till enheten för central placering på socialförvaltningen som söker ett passande boende till den enskilde. Vid matchning stäms det av med stadsdelsnämnden för godkännande av platsen.

11.3 Erbjudande (vid ja/nej)

När ett erbjudande har skickats till enskilde eller ställföreträdare har hen 10 dagar på sig att ta ställning till erbjudandet och tacka ja eller nej.

Om den enskilde tackar ja till erbjudandet meddelas den enskilde eller dennes ställföreträdare att den enskilde fått aktuell boendeplats. Utföraren och handläggaren kontaktas och informeras om att den enskilde har tackat ja till erbjudandet. Därefter tar utföraren vidare kontakt med den enskilde eller dennes

ställföreträdare för kontraktsskrivning och mer information kring inflyttning. Handläggaren kontaktas med information om att den enskilde har tackat ja och att denne ska tas bort från intresselistan.

Om den enskilde tackar nej till erbjudande plats meddelas utförare samt handläggare med information om skäl till att den enskilde tackat nej. Vid behov uppdaterar handläggaren intresseanmälan efter aktuell information. Den enskilde står kvar på intresselistan och är fortsatt aktuell för ett erbjudande.

11.4 Personer som vill byta boende inom valfrihetssystemet

Om den enskilde redan bor i en bostad inom valfrihetssystemet och vill byta till ett annat boende inom valfrihetssystemet ska ansvarig handläggare gå in och placera den enskilde på intresselistan och kryssa för rutan att den enskilde önskar byta bostad.

12. SoL

12.1 Att registrera den enskilde för intresseanmälan

När den enskilde har valt boende registrerar handläggaren detta i intresseanmälan i sociala system. Den enskilde kan välja max två stadsdelsförvaltningar eller max två boenden.

Om den enskilde kan tänka sig fler områden än de som har angetts som första och andrahandsval så registrerar handläggaren det i rutan *övriga önskemål* i sociala system.

Om det finns något område eller boende som den enskilde inte kan tänka sig och som aldrig ska erbjudas den enskilde så registreras även det i rutan *övriga önskemål*. Det är mycket viktigt att informationen i rutan *övriga önskemål* hålls uppdaterad av handläggaren.

Den enskilde har alltid möjlighet att byta val till ett annat boende/område i efterhand. Handläggaren tar då bort den enskilde från tidigare val och registrerar nytt val. Vid byte av boende/område behåller den enskilde sin kötid.

12.2 Placering i kö utan ansökan

I vissa situationer kan en person placeras i kö till särskilt boende även utan att en formell ansökan inkommit. Detta görs som en förebyggande åtgärd, till exempel vid risk för att den enskilde förlorar sin nuvarande bostad eller i samband med utslussning från rättspsykiatrisk vård.

Syftet är att säkerställa att behov kan mötas i tid. Placeringen i kö innebär inte att någon insats beviljats, och det är alltid möjligt att avstå erbjuden plats om behovet förändras eller inte längre kvarstår.

Den enskilde ska alltid informeras om att en köplacering gjorts och ges möjlighet att ställa frågor kring vad det innebär. På så sätt upprätthålls öppenhet och delaktighet även i dessa situationer.

12.3 Erbjudande utifrån kötid

Inom socialpsykiatrin sker matchning mot längst kötid till aktuellt boende. Det är handläggarens uppgift att undersöka hur väl boendet passar den enskildes behov och önskemål. Handläggaren behöver tillförsäkra sig om att boendet möter den enskildes behov av ex. anpassningar, avstånd till kollektivtrafik, bemanning, med mera innan den enskilde ställs i kö till aktuellt boende.

12.4 Erbjudande om plats

Lediga platser förmedlas efter kötid till valt boende eller område. Huvudregeln är att någon enskild inte prioriteras förbi någon annans intresseanmälan till samma boende eller område. Första- och andrahandsvalen är lika mycket värda, dvs. erbjudandet om ledig plats går till den person som har längst kötid och som har valt det boende eller område som är aktuellt antingen i förstahand eller i andrahand.

När den enskilde erbjuds en plats via den centrala kön, kontaktas handläggare och ansvarig chef via mail från utredare i bedömning och förmedlingsgruppen på socialförvaltningen. Handläggare har sedan fem arbetsdagar på sig att tacka ja eller nej till erbjudandet.

12.5 Att svara på erbjudandet

När ett erbjudande kommer från bedömnings- och förmedlingsgruppen är det handläggarens ansvar att svara på detta. Handläggaren behöver skyndsamt kontakta den enskilde och/eller ställföreträdare i de fall en sådan finns och informera om att erbjudandet om plats i stödboende eller bostad med särskilt stöd enligt SoL är aktuellt.

Mot bakgrund av att svarstiden är begränsad till fem arbetsdagar är det viktigt att handläggaren, innan erbjudandet lämnas, har säkerställt att det aktuella boendet som den enskilde stått i kö till är ändamålsenligt utifrån den enskildes behov.

När kontakt tagits med den enskilde och/eller ställföreträdare i de fall en sådan finns lämnar handläggaren ett svar till bedömnings- och förmedlingsgruppen via mail.

Om den enskilde tackar ja till erbjudandet ska detta meddelas bedömnings- och förmedlingsgruppen via mail och dokumenteras i den enskildes personakt. Bedömnings- och förmedlingsgruppen i sin tur meddelar utföraren att erbjudandet accepterats. Det är sedan handläggarens ansvar att ta bort den enskilde ur kön.

Om den enskilde tackar nej till erbjudandet ska handläggare meddela bedömnings- och förmedlingsgruppen detta och ange skälet till att den enskilde tackat nej. Om den enskilde tackar nej till ett erbjudande om boende ska detta dokumenteras i den enskildes personakt. Av dokumentationen ska framgå datum för erbjudande, vilket boende den enskilde erbjudits, om det erbjudna boendet motsvarar den enskildes behov av stöd och eventuell omsorg och skälet till att den enskilde tackat nej. Vidare ska det av dokumentationen framgå hur den enskildes behov av stöd och ev. omsorg tillgodoses under tiden beslutet om särskilt boende eller stödboende inte verkställts.

Att den enskilde tackar nej till erbjudandet innebär inte att denne måste tas bort från intresselistan.

Att den enskilde tackar nej till erbjudanden om boende är inte ett skäl för att avsluta ärendet. Ett beslut om bifall till bostad med särskilt stöd eller stödboende som inte verkställts kan endast avslutas om den enskilde själv återtar sin ansökan. Så länge beslutet inte är verkställt och den enskildes ansökan fortfarande gäller, ska den enskilde kontinuerligt kontaktas och erbjudas ett alternativt boende. Varje erbjudande som den enskilde får ska dokumenteras enligt ovan.

Minst en gång per år ska handläggaren i samband med uppföljning stämma av de aktuella valen i intresselistan med den enskilde. Handläggaren ansvarar för att korrekta val är registrerade i sociala system och att intresselistan därmed hålls uppdaterad.

12.6 Personer som vill byta boende inom valfrihetssystemet

Om den enskilde redan bor i en bostad inom valfrihetssystemet och vill byta till ett annat boende inom valfrihetssystemet ska ansvarig handläggare kontakta ansvarig utredare för intresselistan på socialförvaltningen. Att ett behov av byte av boende inom valfrihetssystemet föreligger utgör inte skäl till förtur i kön. Den enskilde erbjuds en plats utifrån ordinarie processer, vilket innebär att lediga platser förmedlas efter kötid till valt boende eller område.